

Катарина Б. Субановић¹
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет (докторанд)

КОМПОНЕНЦИЈАЛНА АНАЛИЗА ГРУПЕ СИНОНИМА ГЛАГОЛА ЗУРИТИ И ЊИХОВИ ЕНГЛЕСКИ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ²

Предмет овог рада јесте енглеска и српска група синонима глагола *зурићи* који су се проучавали са становишта компонентијалне анализе. Главни циљеви рада су представљање групе синонима датог глагола, а затим и истицање дијагностичких обележја на основу којих се испитани глаголи разликују уз помоћ података добијених из речника и корпуса. На крају су разматрани предложени преводни еквиваленти датих синонима. Основни закључак је да српски језик поседује мањак глагола који припадају датом семантичком пољу у односу на енглески језик када је испитана грађа у питању. Стога се у више наврата, при дефинисању синонима, употребљавају семантички неутрални глаголи (нпр. *легајти*) уз одговарајуће модификације прилозима. Такође резултати анализе показали су да консултовани речници и корпуси пружају детаљан и потпун увид у погледу ове тематике.

Кључне речи: глагол *зурићи*, компонентијална анализа, синонимија, значење, семантичка обележја

1. УВОД

Језик се може дефинисати као комуникацијски систем са означитељем на једној и ознаком на другој страни, а један од фундаменталних проблема јесте успоставити однос између њих. Још је и Платон разматрао овај проблем у свом Кратилу тврдивши да је означитељ реч у језику, док је означено неки предмет или објекат у свету на који се означитељ односи. Према Платону речи су, дакле, 'имена', 'ознаке' за предмете (Палмер 1997: 17–18).

Међутим, када је однос између означитеља и означеног у питању, као и расветљавање самог појма *значење*, постоји више различитих приступа. Прћић (2008: 48) системско тј. дескриптивно значење посматра као производ две комплементарне компоненте: смисла и денотације. Смисао и денотација, у вези са асоцијативним значењем, одређују (текстуалну) референцу лексеме.

1 katarina.subanovic@filum.kg.ac.rs

2 Овај рад је настао у оквиру пројекта 178014 *Динамика структуре савременог српског језика*, који у целини финансира Министарство просвете и науке и технолошког развоја Републике Србије.

Лексема јесте комплексна семантичка структура која се састоји од сема, тј. мањих значењских компоненти, који се на различите начине комбинују како би формирале различите лексеме. Лексема се може анализирати и описати у односу на њене семантичке компоненте, уз помоћ којих се дефинишу различити лексички односи, као и граматички и синтаксички процеси (Кристал 1987: 104).

С обзиром на изнете ставове, предмет овог рада јесте глагол *зуриши* са својом групом синонима који ће се проучавати из перспективе компоненцијалне анализе. Поред изучавања значења датих синонима разматраће се и њихови предложени енглески еквиваленти. Будући да дефинисање *значења* може бити прилично компликовано, у теоријском делу овог рада термини битни за анализу (нпр. смисао, денотација, референција, асоцијација) биће разјашњени. Затим ћемо се детаљно позабавити компоненцијалном анализом и разјаснити зашто је дати методолошки поступак одабран за анализу и који је њен значај када је проучавање синонима у питању.

Главни циљеви истраживања су представљање групе синонима глагола *зуриши* у српском и енглеском језику, затим истицање дијагностичких семантичких обележја анализираних глагола на основу којих се глаголи међусобно разликују уз помоћ података из речника и корпуса. На крају, еквиваленти које нуде двојезични речници биће приказани и проучени и, уколико буде неопходно, предлози за њихово побољшање биће понуђени у циљу добијања прецизнијих синонимских еквивалената.

2. ТЕОРИЈСКИ ПРИКАЗ ПРОБЛЕМА

2.1. ТЕРМИНОЛОГИЈА: СМИСАО, ДЕНОТАЦИЈА, РЕФЕРЕНЦИЈА, АСОЦИЈАЦИЈА

Смисао представља уређени скуп довољног броја дескриптивних обележја, којима се дефинише извесна класа ванјезичких ентитета. Дескриптивно обележје јесте свако дистинктивно својство ванјезичког ентитета, које може бити релевантно при успостављању неког семантичког контраста. Нису сва дескриптивна обележја подједнако семантички релевантна. Типична, семантички релевантна својства одговарајућег ванјезичког ентитета имају дијагностичку улогу при одређивању смисла лексеме, те се називају дијагностичким обележјима (DgO). Насупрот њима су тзв. недијагностичка обележја (neDgO) и то су сва преостала обележја, она узредна, додатна, редувантна, са већом или мањом вероватноћом јављања.

Суштинска разлика између DgO и neDgO јесте та да DgO одражавају инваријантност и да су неопходна у спецификацији смисла, док neDgO одражавају варијантност и као таква за одређивање смисла нису битна. Најважнија улога DgO огледа се у семантичком контрастирању,

јер се контрастирањем првенствено утврђују обележја смисла појединачних лексема, а шире посматрано и читавог низа лексема које се употребљују на основу неког критеријума (Прћић 2008: 50-57).

Денотација јесте друга комплементарна компонента значења. Представља однос између лексеме и извесне класе ванјезичких ентитета на које се лексема може исправно применити. Појам денотација заснива се на фундаменталном аксиому реалног, физичог постојања денотата (тј. класе ванјезичких ентитета). Постоје, међутим, и денотати чије је постојање тешко или немогуће доказати - једнорог, киборг, интелегентан, итд. Такве лексеме имају секундарну денотацију. Примарну денотацију имају лексеме чије постојање није тешко доказати (Прћић 2008: 70).

У погледу сличности и разлика смисла и денотације нагласићемо да се смисао заснива на менталном поступку, док се настоји да се денотација стави у емпиријску перспективу. Прћић (2008: 72-73) наводи да је смисао надградња концептуализма, док је денотација надградња именована. Смисао повезује лексему са ванјезичким светом, а занимљиви су случајеви када различите лексеме имају исту денотацију, а различит смисао.

Референција представља однос између конкретно употребљене лексеме и неког тачно одређеног ванјезичког ентитета (тј. референта) који на тај начин бива издвојен из целокупне класе утврђене денотацијом. Да је лексема 'конкретно употребљена' значи да је употребљена у изговореном, односно написаном тексту условљеном комуникацијском ситуацијом у одређеном простору и времену.

Референција проистиче из употребе лексеме у тексту па је условљена комуникацијском ситуацијом, за разлику од смисла и денотације, који постоје независно од тога. Смисао лексеме одређује денотацију, док денотација омогућава референцију. Лексема има смисао и денотацију, а референцију јој додељује комуникатор (Прћић 2008: 73-78).

На крају, *асоцијација* је сплет асоцијативних обележја, којима се одређује асоцијативно значење. Асоцијативно обележје јесте свако дистинктивно својство или особина лексеме (Прћић 2008: 78).

2.2. КОМПОНЕНЦИЈАЛНА АНАЛИЗА

Компоненцијална анализа (КА) базира се на претпоставци да је значење речи састављено од комбинација основних семантичких јединица - сема. Овакав тип анализе изразито је применљив када је у питању разликовање значења лексема које су на неки начин повезане, односно код лексема које припадају истом или сличном семантичком пољу. Посматра се као процес описивања значења речи кроз структуриране скупове семантичких карактеристика које се означавају као 'присутне', 'одсутне' или 'ирелевантне'. Како би се описало присуство, односно одсуство извесне особине најчешће се примењује принцип бинарности - симболом '+' обележава се присуство одређене особине,

а симболом ‘-’ одсуство (Саид 2009: 260). Међутим, Кемпсон (1996: 88-89) примећује како постоје бројни скупови лексема који се не могу свести на бинарне опозиције, те се стога принцип бинарности не може применити на велики број речи.

Од изузетне је важности јасно направити разлику између семантичке компоненте и лексеме. Кемпсон (1996: 87-88) наглашава да компоненте помоћу којих се значење речи приказује нису лексеме, не представљају део језика који се описује, већ су део метајезика, теоријског вокабулара којим се описују сви језици. На пример, компоненте попут [МУШКАРАЦ], [ОДРАСТАО], [НИКАДА ОЖЕЊЕН] јесу универзални конструкти преко којих се може дефинисати значење речи *нежења*. Он такође тврди да је неопходно имати и принципијелан начин повезивања ових апстрактних компоненти са својствима, појединцима, итд. који се описују. То је начин интерпретације који филозофи захтевају код концептуалне семантичке анализе.

Као што је у раду наглашено, КА се врши над речима које припадају истом или сличном семантичком пољу. Према Ниди (1975: 48) постоје три основна корака када је одређивање дијагностичких особина лексеме у питању: 1) утврђивање свих заједничких особина и поређење свих наизглед релевантних разлика у погледу форме и могућих повезаних функција; 2) проучавање односа особина лексема једна према другој у циљу утврђивања редувантности и зависности; 3) формулисање скупа дијагностичких особина и тестирања адекватности тог скупа.

Нида даље ова три основна корака дели у шест процедуралних корака који су релевантни за анализирање компоненти одређене групе значења (Нида 1975: 54-61): 1) спровођење произвољне селекције уско повезаних значења у смислу да конституишу релативно добро дефинисано семантичко поље тиме што деле велики број заједничких компоненти; 2) навођење свих референата за свако значење које припада датом семантичком пољу; 3) одређивање оних компоненти које су везане за значење једне или више лексема, али не за све лексеме у датом семантичком пољу; 4) одређивање дијагностичких компоненти које су применљиве на свако значење; 5) унакрсно проверавање података добијених уз помоћ прва два корака; 6) систематично описивање дијагностичких особина које се могу излистати, приказати табеларно или путем дијаграма, или на неки други начин.

Лингвистички поступци који се употребљавају у КА могу се разврстати у четири типа: именовање, парафраза, дефинисање и класификација. Процес именовања у извесном је смислу сличан процесу додељивања референци, али је перспектива другачија. Референца представља однос између одређене јединице и референта, а именовање представља специфични чин означавања референта.

Парафраза је такође користан начин за утврђивање компоненти извесне семантичке јединице. На пример, у енглеском језику лексема *uncle* (срп. *шеча*, *сврци*, *ујак*) може се парафразирати на више начина: *mother's brother*, *father's brother*, *aunt's husband*, итд.

Дефинисање се састоји из више специфичних парафраза које се комбинују у једну реченицу базирану на дијагностичким особинама датог значења.

Поступак класификације може се разврстати у три процедуре: груписање јединица са заједничким карактеристикама; одвајање оних јединица које се разликују једна од друге; одређивање основе за такав начин груписања (Нида 1975: 64-66).

КА је значајна за утврђивање значења одређених лексема, а посебно за разумевање синонимије, затим утврђивање степена синонимије, разумевање хипонимије, антонимије, као и за прецизније превођење. Будући да су предмет овог рада синоними, посебно ћемо се позабавити синонимијом.

Палмер (1997: 89-91) истиче критеријуме за разликовање синонима. То су припадност регионалном дијалекту, различити стил односно регистар, позитивна или негативна конотација, као и колокацијска ограничења. У зависности од тога у колико се карактеристика два синонима поклапају, синоними се могу разврстати на апсолутне и парцијалне. Апсолутни су они који су међусобно заменљиви у сваком контексту и веома их је мало. Пар апсолутних синонима имаће идентичне семантичке компоненте. На пример, у енглеском језику синоними *adult* и *grown-up* имају компоненте +[ЉУДСКО БИЋЕ] и +[ОДРАСТАО]. Са друге стране, парцијални синоними немају све идентичне компоненте. У енглеском лексеме *barn* (срп. *амбар*) и *shed* (срп. *шупћа*) могу се сматрати парцијалним синонимима с обзиром на то да их одликују семантичке компоненте +[ГРАЂЕВИНА] и +[ОСТАВА], док *barn* има и компоненте +[ФАРМА] и +[ЗА ЖИТАРИЦЕ], коју *shed* нема, а *shed* може имати и компоненту +[КУЋА], коју *barn* нема (Нида 1975: 7).

Иако у многим случајевима КА представља успешан вид анализе значења, постоје и бројне потешкоће. То може бити недостатак адекватног метајезика којим би се лексеме описале (нпр. разлике између боја, мириса, звукова, итд.). Затим, значења неких лексема разликују се само по интензитету (нпр. *toss* и *hurl* у енглеском језику). Значења неких лексема постоје само у пасивном вокабулару говорника, јер се не употребљавају често, те стога може бити тешко утврдити на који начин и до које мере се две лексеме разликују. Разноликост перспективе често може бити проблематичан посебно при описивању спацијалних и темпоралних појмова. Описивање апстрактних и деиктичких појмова много је захтевније од описивања конкретних путем ове анализе. Такође, може се догодити и да једна реч има више различитих значења у зависности од тога у ком лексичком пољу је употребљена, што је још један проблематичан фактор. Затим, разлике у значењу лексема могу се заснивати на односима, а не на физичким особинама, а КА постаје изразито комплексна када се логички односи описују: *ако, ипак, зајмо, што, да би*, итд. (Нида 1975: 62-64).

3. КОРПУС, ИНСТРУМЕНТИ И ТОК ИСТРАЖИВАЊА

У овом раду анализираће се група синонима глагола *зуриши* и њихови преводни еквиваленти на енглеском језику. Семантичка анализа глагола извршена је путем компоненцијалне анализе.

Као основни извор грађе користили смо Кембриџ (*Cambridge Advanced Learner's Dictionary* 2008), Лонгман (*Longman Dictionary of Contemporary English* 2003), Колинс (*Collins Free Online Dictionary*), Меријам-Вебстер (*Merriam-Webster online*) речнике, затим *Енглеско-српски енциклопедијски речник* Душана Симића, онлајн издање тезауруса (*Thesaurus.com*), као и корпус (*British National Corpus*³) када је разматрање значења енглеских синонима у питању. За српске варијанте консултовано је такође више речника - *Речник српскохрватскога књижевног језика* (РМС 1990), *Речник синонима* Павла Ђосића, *Синоними и сродне речи српскохрватског језика* Миодрага С. Лалевића, *Речник савременог српског књижевног језика са језичким саветником* Милоша Московљевића, затим *Енциклопедијски српско-енглески речник* Бориса Хлебеца, као и *Корпус савременог српског језика*⁴.

Речници, тезауруси и корпуси имају разноврсну намену и пружају велики број релевантних информација за ово истраживање и то је основни разлог за њихов одабир као главних извора грађе. Речници и корпуси значења илуструју на примерима из стварне употребе језика, а у погледу енглеског језика, речници истовремено упућују на семантичке реализације лексема у британском и америчком стандарду. Поред значења, указују и на идиоматске и колоквијалне употребе лексема, што је од изузетног значаја за компоненцијалну анализу. Последњи разлог за одабир ових извора грађе је практичне природе: доступни су у библиотекама и на интернету.

Синоними су добијени уз помоћ тезауруса и речника синонима, а потом су екстраховане одговарајуће речничке дефиниције из речника у којима су оне навођене. На крају су изводи груписани азбучним, односно алфабетним редом по угледу на рад Тодоровића и Јовићеве (Тодоровић, Јовић 2016: 201-206).

Српске варијанте:

блејати +[тупо] +[бесвесно] +[упорно (нетремице)] (сексуално)]

бленути +[тупо] +[расејано] +[бесвесно]

буљити +[разрогачено] +[тупо] +[бесвесно] +[нетремице] +[неформално]

зверати +[брзи немирни погледи] +[плашљиво] -[бесвесно]

зевати +[тупо] +[безизразно] +[бесвесно]

зијати +[тупо] +[безизразно] +[бесвесно]

зирати⁵ 1. +[упорно] +[брзи немирни погледи] +[плашљиво] -[бесвесно]

3 British National Corpus: <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>

4 Корпус савременог српског језика (верзија SrpKor2013): <http://www.korpus.matf.bg.ac.rs>

5 У РМС наводе се два значења. Друго значење 'зрикаво, разроко гледати' не спада у групу синонима, али је наведено у раду јер је повезано са глаголом *легаши*.

2. +[зрикаво] +[разроко]

зурити +[несвесно] +[тупо] +[упорно] +[нетремице]

пиљити +[упорно] +[нетремице]

се(х)ирити (се) +[са уживањем] +[пажљиво] +[са свих страна] +[турцизам]

Енглеске варијанте:

gare +[изненађеност] +[шок] +[зачуђеност] +[(глупаво) отворених уста]
gawk +[глупаво] +[(сексуално) непристојно] +[непромишљено] +[изненађено] +[неформално] +[амерички стандард]

gawp⁶ 1. +[дуго] +[отворених уста] +[изненађеност]

2. +[глупаво] +[(сексуално) непристојно] +[непромишљено] +[изненађено] +[неформално] +[британски стандард]

gaze +[дуго (чежњиво)] +[изненађеност] +[дивљење] +[замишљеност]

glare +[дуго] +[љутито]

goggle +[широм отворених очију] +[изненађеност] +[неформално]

ogle +[сексуално] +[неприменерено]

peer +[пажљиво] +[радознано] +[са потешкоћама]

stare +[дуго] +[широм отворених очију] +[изненађеност] +[страх] +[бес] +[досада] +[замишљеност]

Важно је напоменути да постоје извесне разлике у начину дефинисања лексема у енглеским и српским речницима о чему ће бити више речи у наредним поглављима овог рада. Чини се, првенствено када су српски речници у питању, да су дефиниције базиране на синонимима. Енглески речници претежно дефинишу лексеме путем детаљних објашњења мада се у неким случајевима уз објашњење пружи и синоним. То се може објаснити чињеницом да енглески језик има одлично разрађен систем речника за странце (тзв. *Learner's Dictionaries*), што није случај са српским језиком. Значења српских лексема добијена су првенствено из *Речника српскохрватскога књижевног језика* који је намењен изворним говорницима и та разлика не сме се занемарити.

Како Тодоровић и Јовић (2016: 200) примећују, може се догодити да два речника помало контрадикторно дефинишу исту лексему, или да један речник понуди значење лексема коју други речник искључује, те стога корпус има кључну улогу при разрешавању оваквих недостатака.

Евидентно је да се уз помоћ компоненцијалне анализе на прегледан и систематичан начин значењске компоненте лексема могу представити. Док је на први поглед лако уочити парцијалне синониме, то није случај са апсолутним будући да је основни критеријум за одређивање апсолутних синонима њихова међусобна заменивост у свим контекстима. Због тога су прави, апсолутни синоними реткост. Ашић (2011: 93) истиче да би постојање великог броја правих синонима

6 Долази до размимоилажења у речницима. Лонгман при дефинисању лексема наглашава зурење, пиљење услед зачуђености, док искључује непристојност или сексуалну конотацију. Речници Кембриџ, Колинс и Вебстер лексему дефинишу као британску варијанту глагола gawk. У корпусу су идентификоване обе употребе. Стога, наводимо компоненцијалну анализу оба значења: 1. Лонгман и 2. остали речници.

било противно принципу језичке економије и да би непотребно оптерећивало језички систем.

4. АНАЛИЗА ПРЕВОДНИХ ЕКВИВАЛЕНАТА

gare - буљити, зурити, зевати, зијати, (за)бленути се

gawk - зурити, буљити

gawp - зурити, буљити

gaze - зурити, пиљити, загледати се у кога

glare - мрко (љуто) гледати; зверати, гледати усресређено (или љутито), стрељати очима

goggle - колутати очима; гледати разроко; избуљити (се)

ogle - заљубљено (или кокетно) (по)гледати; кибицовати; пиљити у, очијукати

peer - загледати се, пажљиво разгледати, пиљити, зурити

stare - гледати нетремице, буљити, зурити, гледати разрогаченх очију

На први поглед уочава се да највећи број преводних еквивалената укључује глаголе *зуриџи*, *буљиџи*. Такође, велики број глагола преведен је уз помоћ парафразе где је значење семантички необојеног глагола *лгедати* модификовано одговарајућим прилозима. Као и у раду Тодоровића и Јовићеве (2016) који су се бавили компоненцијалном анализом глагола *свађати се*, и у овом раду добијени су слични резултати - очигледан ограничен избор преводних еквивалената на српском језику. У наставку ћемо детаљно размотрити семантичку структуру глагола и покушати да предложимо још преводних еквивалената.

Према Симићевом речнику глагол *gare*⁷ обухвата семантичко поље чак пет српских глагола. Будући да глагол има значење зурења услед великог шока или зачуђености, запажамо да глагол *gare* нема потпуно идентичну семантичку структуру са понуђним преводним еквивалентима. Сви наведени српски глаголи обухватају компоненте +[тупо] и +[бесвесно], а уколико је разлог упорног гледања у некога или нешто зачуђеност или шок, поглед не би могао бити туп или бесвестан.

Од понуђених српских глагола искључили бисмо глаголе *зевати* и *зијати*, јер обухватају компоненту +[безизразно], а из претходно наведених разлога сматрамо да глагол *gare* ту компоненту не укључује. Занимљиво је додати како и Хлебец у свом српско-енглеском речнику наводи да је управо *gare* енглески еквивалент глагола *зевати* и *зијати*. Приказаћемо и енглеске еквиваленте осталих глагола које Хлебец наводи: *буљиџи* - *stare*; *зуриџи* - *gaze*, *peer*, *stare*; *бленуџи* - *gaze*.

Глаголи *gawk* и *gawp* обухватају семантичко поље глагола *зуриџи*, *иљичи* према Симићу. Чини се да су предложени преводни еквивален-

7 Овај глагол има два значења - једно које је наведено у овом раду и у вези је са глаголом *лгедати*, као и значење 'зјапити', 'разјапити', 'отворити'. У раду наводимо значења у складу са темом истраживања.

ти неутрални с обзиром на то да не преносе експлицитно семантичке компоненте +[(сексуално) непристојно] и +[непромишљено]. У извесном контексту или уз модификацију одређеним прилозима предложени преводни еквиваленти су одговарајући. Хлебцец *иљити* преводи енглеским еквивалентом *gaze*.

Gaze наглашава да је у питању дуг поглед, те бисмо поред понуђених преводних еквивалената за овај глагол (*зуриши*, *иљити*, *заљегати се у коџа*) додали и глагол *бленуши* будући да садржи компоненту +[расејано]. Такође, композицијална анализа показала је да глагол *gaze* садржи компоненту +[дивљење]. Стога у одговарајућем контексту би се овај глагол могао превести српским глаголом *се(х)ириши*. Хлебцец српске глаголе *бленуши*, *зуриши* и *иљити* преводи глаголом *gaze* тако да су преводи наведени код Симића и Хлебцеца усаглашени с обзиром на то да се ради о речницима који дају преводе у супротним смеровима.

У погледу глагола *glare* понуђени су фразеологизми и глагол *звешташи* за који сматрамо да није одговарајући еквивалент. *Glare* обухвата компоненте +[дуго] и +[љутито], а *звешташи* +[брзи немирни погледи] +[плашљиво] -[бесвесно] из чега се закључује да глаголи немају исто значење. Штавише и код Хлебцеца наилазимо на сличан став будући да је глагол *звешташи* перифрастично превео као '*look shyly* (плашљиво)' и '*look inquisitively* (радознало) *around*'. Поред датих фразеологизама предложили бисмо и *сирељати полегом*.

Преводни еквиваленти за глагол *goggle* су проблематични. У наведеним речницима (в. поглаље 3) значење које овај глагол преноси је 'гледати широм отворених очију услед изненађености', док се у српским речницима наводе еквиваленти *колушташи очима*; *љегати разроко*; *избуљити (се)*.

Колушташи очима има другачије значење и представља знак негодовања. *Љегати разроко* има значење *љегати зрикаво*. Према РМС (1990) значење прилога *разроко* је следеће 'онај који је разрок, зрикаво', а одмах потом следи и пример *Љегао је разроко*. Чак и уколико се у обзир узме фигуративно значење овог глагола који РМС (1990) наводи 'неповерљиво, ненаклоњено, попреко' превод није у потпуности адекватан зато што глагол *goggle* нема негативну конотацију у смислу неповерења, ненаклоњености, итд. Чини се да би адекватнији превод био *љегати разројачено*. Од три предложена српска глагола најприближнији је *избуљити (се)*, мада би боље решење био глагол *буљити*, јер наглашава несвршени аспект.

Када је глагол *ogle* у питању наведени српски еквиваленти *кибицовати* и *иљити* у су адекватни мада би глагол *иљити* потпуно значење добио у одговарајућем контексту или уз одговарајућу модификацију прилозима. Такође, долази и до благог мимоилажења у погледу регистра код глагола *ogle* и *иљити*. Због тога бисмо, поред глагола *кибицовати*, предложили и глагол *шацовати*.

Предложени еквиваленти *заљубљено (или кокетно) (ио)гледајти* и *очијукати* нису у потпуности одговарајући с обзиром на то да речници наводе како је глагол *ogle* непримерен и наглашава се сексуална, а не заљубљена или романтична привлачност.

Глагол *peer* обухвата семантичко поље четири српска глагола (од којих је један наведен перифрастично). Сматрамо да су сви наведени преводи адекватни. Хлебец глагол *зуријти* преводи глаголом *peer* тако да се његови и Симићеви преводи делимично слажу.

Као и код претходног глагола, сматрамо да су понуђени преводни еквиваленти глагола *stare* адекватни. Код Хлебца је *stare* енглески еквивалент српских глагола *буљити* и *зуријти*. У овом случају, такође, ставови Симића и Хлебца се подударају.

6. ЗАКЉУЧАК

Општи закључак је да српски језик поседује мањак глагола који припадају датом семантичком пољу у односу на енглески језик. Није лак задатак доћи до нових еквивалената и стиче се утисак да речници пружају детаљан и потпун увид када је ова тематика у питању. Овакав став потврђују и еквиваленти добијени из Хлебцевог речника. У раду је примарна анализа преводних еквивалената са енглеског на српски језик, који су екстраховани из Симићевог енглеско-српског речника. Међутим, приликом анализе консултован је био и Хлебецов српско-енглески речник како би се проверили преводи у супротном смеру превођења. Уочено је да у већини случајева долази до подударања мишљења и превода.

Иако су при анализирању семантичких компоненти консултовани како речници, тако и корпуси, немогуће је исцрпети све могуће реализације датих глагола. При изношењу тврдњи у погледу значења испитаних глагола контекст има круцијалну улогу. То је најочигледније код српских глагола *иљити* и *зуријти* који су предложени као преводни еквиваленти у највећем броју случајева.

Уочено је већ да извесни српски глаголи покривају семантичко поље више различитих енглеских глагола, као и да се користе неутрални глаголу попут *гледајти* уз различите модификације. С обзиром на то да српски језик, према испитаном корпусу, поседује мањак глагола у односу на енглески језик када је испитана тематика у питању, такав начин добијања преводних еквивалената показао се ефикасним за преношење што веродостојнијег значења.

Извори

Кембриџ 2008: *Cambridge Advanced Learner's Dictionary*, Edinburgh: Cambridge University Press.

Колинс. *Collins Online Dictionary*. < <https://www.collinsdictionary.com> > 20.04.2019.

Лалевић 1974: М. С. Лалевић, *Синоними и сродне речи српскохрватскога језика*, Београд: Лексикографски завод Свезнање.

Лонгман 2003: *Longman Dictionary of Contemporary English*, Harlow and Essex: Pearson Education.

Меријам-Вебстер. *Dictionary by Merriam-Webster: America's most-trusted online dictionary*. < <https://www.merriam-webster.com/> > 20.04.2019.

Московљевић 2000: М. Московљевић, *Речник савременог српског књижевног језика са језичким саветником*, Београд: Гутенбергова Галаксија.

РМС 1967–1976: *Речник српскохрватскога књижевног језика*, I–III, Нови Сад – Загреб: Матица српска – Матица хрватска; IV–VI, Нови Сад: Матица српска.

Симић 2009: Д. Симић, *Енглеско-српски енциклопедијски речник*, Нови Сад – Сремска Митровица: Прометеј – Имприматор.

Тезаурус. *Thesaurus.com Synonyms and Antonyms of Words at Thesaurus.com* <<https://www.thesaurus.com/>> 20.04.2019.

Ћосић 2008: П. Ћосић, *Речник синонима*, Београд: Корнет.

Хлебџ 2010: Б. Хлебџ, *Енциклопедијски српско-енглески речник*, Београд: Завод за уџбенике.

Литература

Ашић 2011: Т. Ašić, *Nauka o jeziku*, Beograd: BeoBook.

Кемпсон 1996: R. M. Kempson, *Semantic Theory*, Cambridge: Cambridge University Press.

Кристал 1987: D. Crystal, *The Cambridge Encyclopedia of Language*, Cambridge: Cambridge University Press.

Нида 1975: E. A. Nida, *A Componential Analysis of Meaning*, Belgium: Mouton.

Палмер 1997: F. R. Palmer, *Semantics Second Edition*, Cambridge: Cambridge University Press.

Prcić, Vrtko. *Semantika i pragmatika reci*. <<http://digitalna.ff.uns.ac.rs/sites/default/files/db/books/978-86-6065-356-9.pdf>> 22.07.2019.

Саид 2009: J. Saeed, *Semantics*, United Kingdom: Wiley Blackwell

Тодоровић, Јовић 2016: М. Тодоровић, М. Јовић, Компоненцијална анализа групе синонима глагола *свађаши се* и њихови преводни енглески еквиваленти, Крагујевац: *Лиуар*, 61, Крагујевац, 195-208.

Widyastuti, Susana. *Componential analysis of meaning: theory and application*. < https://www.academia.edu/31097799/COMPONENTIAL_ANALYSIS_OF_MEANING_THEORY_AND_APPLICATIONS > 12.06.2019.

Katarina B. Subanović / COMPONENTAL ANALYSIS OF THE GROUP OF SYNONYMS OF THE VERB *stare* AND THEIR ENGLISH TRANSLATION EQUIVALENTS

Summary / In this paper, the componential analysis of the English and Serbian groups of synonyms of the verb *stare* has been conducted. The main aims of the research are the representation of the groups of synonyms of the verb *stare*, as well as the emphasis of the diagnostic characteristics on which the examined verbs differ. Eventually, the suggested translations of the verbs have been studied. The main conclusion is that the Serbian language contains fewer verbs belonging to this semantic field. For that reason, most of the synonyms have been defined by a semantically neutral verb (e.g. *look*) modified by an appropriate adverb or a compound adjective. What is more, the results show that the consulted dictionaries and corpora provide detailed and complete information on this subject.

Key words: verb *stare*, componential analysis, synonymy, meaning, semantic features

Примљен: 10. октобра 2019.

Прихваћен за штампу октобра 2019.